

Samen sterk voor taalcompetentie

**Actieplan voor de
implementatie van
Iedereen taalcompetent
in het onderwijs**

SAMENVATTING

Samenvatting

Boeiend, ambitieus, eigentijds en competentiegericht: dat moet het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw zijn. Het zijn kernbegrippen uit *Iedereen taalcompetent*, de visietekst die de Taalunie in 2017 publiceerde over hoe het onderwijs Nederlands er in de 21ste eeuw behoort uit te zien. Als we willen dat het onderwijs Nederlands alle kinderen en jongeren optimaal voorbereidt om deel te nemen aan de 21ste-eeuwse samenleving en arbeidsmarkt, is het essentieel om in te zetten op onderwijs Nederlands dat de ontwikkeling van taalcompetentie centraal stelt. Dat houdt in: onderwijs Nederlands dat zich richt op het in samenhang aanleren van de talige kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om het Nederlands bewust, creatief en doelgericht te gebruiken in een brede waaier aan contexten.

Er is een breed draagvlak voor de uitgangspunten van *Iedereen taalcompetent* en er gebeuren inspanningen van het brede onderwijsveld om de omslag te maken naar onderwijs Nederlands dat zich richt op taalcompetentieontwikkeling. Toch sluit de praktijk op veel Nederlandse en Vlaamse scholen niet, of niet voldoende, aan bij de principes in de visietekst. De urgentie daartoe is echter hoog. Uit inspectierapporten, peilingsonderzoek, internationaal vergelijkend onderzoek en adviezen van onderwijsdeskundigen blijkt dat er zorgen zijn over de taalontwikkeling van onze kinderen en jongeren. Het onderwijs Nederlands moet ingrijpend anders.

Met het actieplan *Samen sterk voor taalcompetentie* wil de Taalraad alle betrokkenen bij het onderwijs Nederlands verenigen in één gezamenlijke ambitie: het onderwijs Nederlands hervormen naar onderwijs dat zich richt op de ontwikkeling van *taalcompetentie* in de brede betekenis die *Iedereen taalcompetent* eraan geeft. Leraren spelen daarin een cruciale rol, omdat zij de ontwikkeling van taalcompetentie van hun leerlingen begeleiden en het bijgevolg dus essentieel is dat zij zelf ook taalcompetent zijn. Daarom moet die leraar optimaal ondersteund worden om een taalcompetente leraar te worden, te zijn en te blijven.

Het actieplan beschrijft vier noodzakelijke en samenhangende acties, uitgesplitst in vijftien interventies die essentieel zijn om die gezamenlijke ambitie waar te maken. Ze vormen een noodzakelijke aanvulling en/of aanscherping op de inspanningen die al geleverd zijn en worden. De acties kunnen niet los van elkaar gezien worden: *samen* creëren ze de professionele randvoorwaarden waarbinnen onderwijs gericht op de ontwikkeling van taalcompetentie kan floreren. Bovendien genereren ze de grootste impact als alle betrokkenen samenwerken, met aandacht voor eenieders rol, sterkte en expertise. De overheid, de inspectie, de lerarenopleidingen, curriculum- en toetsontwikkelaars, schoolbesturen en -directies, de onderwijsbegeleiding, de onderzoekspraktijk en leermiddelenontwikkelaars: samen sterk voor boeiend, ambitieus, eigentijds en competentiegericht onderwijs Nederlands.

Actie 1: stel de ontwikkeling van taalcompetentie centraal bij elke vernieuwing in het onderwijs Nederlands

1. Neem taalcompetentie als uitgangspunt bij de lopende processen van de ontwikkeling van nieuwe minimum- en ontwikkelingsdoelen, eindtermen, kerndoelen en examenprogramma's voor het kernvak Nederlands.
Kernspelers: overheid en curriculumontwikkelaars
2. Vertaal de ontwikkeling van taalcompetentie naar een doorgaande lijn van primair onderwijs over secundair/ voortgezet onderwijs tot hoger onderwijs.
Kernspelers: curriculumontwikkelaars en onderwijsbegeleiders
3. Stel een ambitieus, maar realistisch basisniveau voor taalcompetentie vast, zowel voor leerlingen, als voor leraren-in-opleiding en leraren.
Kernspelers: overheid en curriculumontwikkelaars
4. Ontwikkel een evaluatie- en toetsbeleid en een bijbehorend instrumentarium, dat primair focust op het inzichtelijk maken van hoe de taalcompetentie van leerlingen zich ontwikkelt.
Kernspelers: overheid en toetsontwikkelaars
5. Ontwikkel en verspreid functioneel, effectief en rijk leermateriaal dat aansluit bij de visie van *iedereen taalcompetent*.
Kernspelers: materiaalontwikkelaars
6. Gebruik inzichten uit wetenschappelijk onderzoek bij curriculum-, toets- en materiaalontwikkeling.
Kernspelers: curriculum- en toetsontwikkelaars, onderwijsbegeleiders, lerarenopleiders en materiaalontwikkelaars

Actie 2: ondersteun leraren-in-opleiding om een taalcompetente leraar te worden

7. Faciliteer dat lerarenopleidingen samenwerken aan de ontwikkeling van hun curriculum.
Kernspelers: overheid en lerarenopleiders
8. Bepaal een instroomniveau voor toekomstige leraren-in-opleiding op het gebied van taalcompetentie.
Kernspelers: overheid en lerarenopleiders
9. Zet in op de ontwikkeling van de eigen taalcompetentie van leraren-in-opleiding.
Kernspelers: lerarenopleiders
10. Vergroot de focus op taaldidactische competenties van alle leraren-in-opleiding.
Kernspelers: lerarenopleiders

Actie 3: faciliteer professionalisering en begeleiding voor (startende) leraren om zich verder te ontwikkelen als taalcompetente leraar

11. Investeer in een volwaardige startbegeleiding voor leraren, zeker op het gebied van de ontwikkeling van taaldidactische competenties.
Kernspelers: overheid, onderwijsbegeleiders, schoolbesturen en -directies
12. Professionaliseer leraren op het gebied van effectieve taaldidactiek, kwalitatieve interactie, taalontwikkellend lesgeven en tweedetaalverwerving.
Kernspelers: onderwijsbegeleiders, schoolbesturen en -directies

Actie 4: Ondersteun scholen bij het opzetten en uitbouwen van een taalbeleid door een taalcompetent lerarenteam

13. Definieer duidelijke criteria voor een effectief taalbeleid op elke school.
Kernspelers: overheid
14. Werk een gericht taalbeleid uit op basis van de vastgestelde criteria.
Kernspelers: schoolbesturen en -directies
15. Neem taalbeleid en de bijhorende criteria op in het toezichtkader van de inspectie.
Kernspelers: inspectie

taal:
unie

E-mail
info@taalunie.org

Web
www.taalunie.org